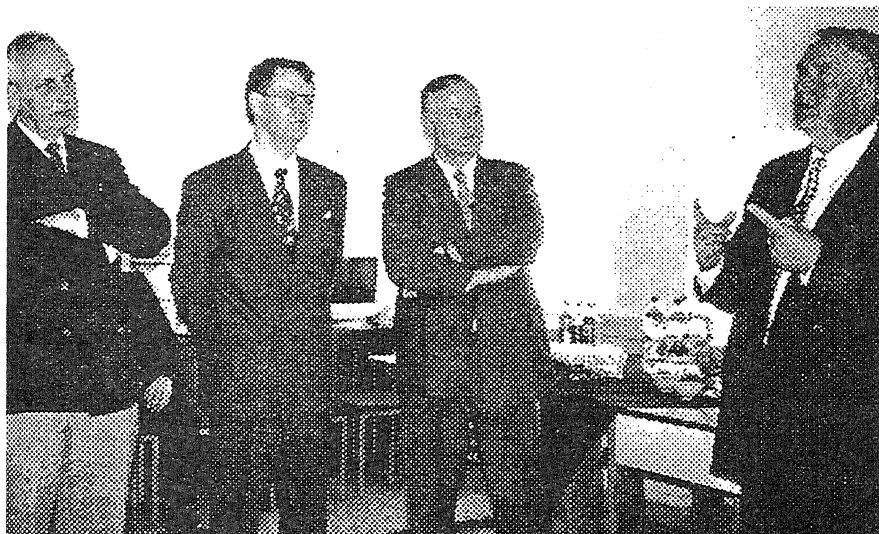

TEHNIKA- ÜLIKOOL

Esmaspäev
20 (1480)
9. juuni 1997
Hind 1 kr

Tallinna Tehnikaülikooli ajaleht

Avati Mikkeli Polütehnikumi teabekeskus

Fotol (vasakult): prof Hans Otto Peters (FH Karlsruhe), Jyrki Myllyvirta (Mikkeli linnapea), Arhi Palosuo (EL, Euroopa Komisjoni Delegatsiooni juht Eestis), prorektor Rein Küttner

Tallinna Tehnikaülikool on juba aastaid teinud tihedat koostööd Mikkeli Polütehnikumiga Soomes, alates üliõpilaste vahetusest kuni mitmete ühisprojektideni.

Eduka projektina saab nimetada meie teedeinstituudi ja Mikkeli Polütehnikumi ühist TEMPUS-projekti, mille tulemusena on TTÜ juurde loodud geodeesia koostöö- ja aren-

duskeskus (pidulik avamine toimus 18. aprillil k.a).

Mikkeli Polütehnikum omab laialdasi rahvusvahelisi sidemeid. Oma tegevuse paremaks läbiviimiseks on kõrgkool avanud mitmes naaberriigis oma teabekeskuse.

23. mail toimus sellise keskuse avamine Tallinna Tehnikaülikoolis. Sümbolse lindi lõikasid läbi Mikkeli linnapea **Jyrki Myllyvirta** ja TTÜ prorektor **Rein Küttner**. Üritusel oli külalisi nii Mikkeli Polütehnikumist kui ka teistest Tallinna kõrgkoolidest.

Avaürituse käigus tutvustati sel suvel toimuvat esimest videokonverentsi süsteemis rahvusvahelist suvekooli ja kohale tulnuile demonstreeriti ka videoühendust Tallinna ja Mikkeli vahel.

Surume kätt

rektor **OLAV AARNAL**

Tampere Tehnikaülikooli audotoriks promoteerimise puhul!

Teadadolevalt on O. Aarna meie ülikooli ajaloos esimene professor, kes välisriigi kõrgkooli audotoriks on valitud. Kahtlemata on audotori nimetus kahe kõrgkooli vastastikuse tõhusa koostöö märk.

Õnnitleme prof Aarnat ja soovime, et tekkivas Tehnikaülikooli audotorite reas järgneksid esimesele õige pea teised.

Kolleegid ülikoolist

Lõpuaktused

19. juunil kell 14
A-, E- ja K-õpikond

20. juunil kell 11
L-, M-, Y- ja H-õpikond

21. juunil kell 11
õhtu- ja kaugõpikond

Õnnitleme vastvalitud professoreid!

Ülikooli nõukogu valis alljärgnevad 55 professorit:

Ehitusteaduskond

- Heino Mölder** - veetehnika professori ametikohale;
Jüri Sutt - ehitusökonomika ja -juhtimise professori ametikohale;
Jaan Metsaveer - deformeeruva keha mehaanika professori ametikohale;
Jüri Engelbrecht - rakendusmehaanika professori ametikohale;
Peep Sürje - teetehnika professori ametikohale;
Jüri Laving - veonduse ja liikluskorralduse professori ametikohale;

Energeetikateaduskond

- Mati Valdma** - energiasüsteemide professori ametikohale;
Mati Meldorf - elektrisüsteemi siirdeprotsesside professori ametikohale;
Alo Adamson - allmaarajatiste professori ametikohale;
Enn Pirrus - rakendusgeoloogia professori ametikohale;
Jaan Järvi - elektrimasinate professori ametikohale;
Juhan Laugis - elektriagamite ja elektrivarustuse professori ametikohale;
Tõnu Lehtla - robotitehnika professori ametikohale;
Toomas Tiikma - tööstusliku soojustehnika professori ametikohale;
Enno Reinsalu - maavarade kaevandamise professori ametikohale;

Infotehnika teaduskond

- Andres Keevallik** - digitaaltehnika professori ametikohale;
Ahto Kalja - süsteemitarckvara professori ametikohale;
Jaak Tepandi - teadmussüsteemide professori ametikohale;
Ilmar Arro - signaalitöötluse professori ametikohale;
Raimund-Johannes Ubar - arvutitehnika ja -diagnostika professori ametikohale;
Rein Jürgenson - tarkvaratehnika professori ametikohale;

Keemiateaduskond

- Raivo Vilu** - biokeemia professori ametikohale;
Andres Õpik - füüsikalise keemia professori ametikohale;
Rein Munter - keskkonnakaitse tehnoloogia professori ametikohale;
Leevi Mölder - kütuste keemia professori ametikohale;
Tõnis Pehk - keemilise füüsika professori ametikohale;
Anti Viikna - tekstiilitehnoloogia professori kohale;
Margus Lopp - orgaanilise keemia professori ametikohale;

- Raivo Vokk** - toiduaineõpetuse professori kohale;
Toomas Paalme - toiduainete tehnoloogia professori ametikohale;

Majandusteaduskond

- Riho Lepp** - majandusmatemaatika professori ametikohale;
Ants Kukrus - majandusõiguse professori ametikohale;
Alari Purju - avaliku sektori ökonomika professori ametikohale;
Vello Vensel - statistika professori ametikohale
Marje Pavelson - majandussotsioloogia professori kohale;
Eedo Kalle - tööteaduse professori ametikohale;
Kaido Kallas - finantsarvestuse professori ametikohale;

Matemaatika-füüsikateaduskond

- Rein-Karl Loide** - teoreetilise füüsika professori ametikohale;
Ivar Tammeraid - matemaatilise analüüsi professori kohale;
Peeter Puusepp - algebra ja geomeetria professori ametikohale

Mehaanikateaduskond

- Maido Ajaots** - peenmehaanika professori ametikohale;
Mart Tamre - mehhatroonika professori ametikohale;
Andres Kiitam - kvaliteeditehnika professori ametikohale;
Rein Laaneots - metroloogia ja mõõtetehnika professori ametikohale;
Vello Reedik - tootearenduse professori ametikohale;
Jüri Papstel - tootmistehnika professori ametikohale;
Priit Kulu - materjaliõpetuse professori ametikohale;
Jakob Kübarsepp - metallide tehnoloogia professori ametikohale;
Enn Mellikov - pooljuhtmaterjalide tehnoloogia professori ametikohale;

Süsteemitehnika teaduskond

- Leo Mõtus** - reaajasüsteemide professori ametikohale
Mart Min - mõõteelektronika professori ametikohale
Ennu Rüstern - automaatjuhtimise ja süsteemianalüüsi professori ametikohale;
Vello Kukk - siduteooria professori ametikohale;
Hiie Hinrikus - raadiofüüsika professori ametikohale.
Vello Männama - rakenduselektronika professori ametikohale.

Nõukogu otsuste alusel

Viivi Russ

Informatsiooniks: nõukogu selle kevade viimane istung on 1. juulil kell 10.00

Rektori veerud

Kirjutan neid ridu päev pärast "professorivalimiste maratoni" lõppu nõukogus. Olgugi, et lõppeva õppeaasta kohta on palju muudki öelda, keskendun siinkohal tolele ülimalt olulisele teemale. Jäägu üldisem ja ka põhjalikum analüüs 1996/97. õppeaastal toimunud augustikuu lõppu.

Vajadus professorite massilise valimise järele (küüliku allakugistanud mao fenomen!) on meie tegevusse programmeeritud juba 1992. aasta kevadest, kui akadeemilise struktuuri reformi käigus moodustati 101 õppetooli ja neile vastavad professorid. Enamus nendest ametikohtadest ka täideti viieks aastaks vastavalt kandidaatide kvalifikatsioonile kas professorite või aseprofessoritega. Meie toonase arusaama kohaselt pidi professor olema akadeemiline persoon, kes on võimeline läbi viima ja juhtima nii magistri- kui doktoriõpet oma õppetooli ainevallas. Aseprofessori puhul piirdunuks see aga magistriõppe tasemega.

1995. aastal vastu võetud Ülikooliseadus aseprofessori ametikohtade olemasolu avalikus ülikoolis ette ei näe. Loomulikult tekitas see meie jaoks küsimuse: mis saab aseprofessoritest edasi? Olulises osas andsid toimunud valimised vastuse ka sellele küsimusele. Üldistatult vastates: paljud aseprofessorid olid teinud õige järelduse põhjustest, mis jättis nad viis aastat tagasi korralise professori seisusest välja. Mõne kolleegi töötulemused viimasel viiel aastal ja loometegevus tervikuna ei andnud ka seekord professori mõõtu välja. Mitmel juhul jäi olukorra kriitilise analüüsi tulemusena avaldus konkursil osalemiseks hoopiski kirjutamata.

Nüüd mõni sõna asjade kvantitatiivsest küljest. Märtsikuu kuulutasime alates 1997/98. õppeaastast vakantseks 88 professori ametikohta, millele maikuus lisandus veel 3 professuuri vastloodud geenitehnoloogia keskuses. Avaldusi esitati 78-le professori ametikohale 88-st. Rõõmustab see, et kümnel juhul oli ühele kohale kaks või kolm kandidaati, eelkõige keemiateaduskonnas. Valimiste tulemusena täitsime 55 professori ametikohta, kusjuures uute professorite vanuseskaala ulatub 39st 63 aastani. Ja jälle tekib loomulik küsimus: mis saab täitmata kohtadest? Püüdes ignoreerida tuntud seadust: loodus tühja kohta ei salli, väidan, et need kohad jäävad ootama väärilisi kandidaate hiljemalt aasta pärast väljakuulutataval uuel konkursil.

Nii massiline professorite valimine kui tänava võib tunduda paljudele kampaaniana, kuigi see ei olnud ega tohigi olla eesmärgiks. Kui nüüd tubli kolmandiku professorikohtade täitmine järgmisele või järgmistele aastatele nihkub, siis on selle lisaks sisulisele küljele ka ülikooli töökorralduse seisukohalt kahtlemata positiivne mõju.

Toimunud peaks kõigil, nii vahetutel ajaosalistel, ülikooli nõukogu liikmetel, konkursikomisjonil, kui ka kogu ülikooli liikmeskonnal midagi õppida olema. Seetõttu vajamegi mõningat ajalist distantsi ja mõtlemissaega järelduste kristalliseerumiseks. Vaid üsna esialgsed mõtted järelduste suunas oleksid:

- professorikandidaatide esitatavad nõuded on põhimõtteliselt õigesti püstitatud ning mõningad täpsustused nende sisu ei tohiks mingil juhul viia esitatavate nõuete liberaliseerimisele ja hägustamisele;
- professori kui oma ainevalla silmapaistva loovisiksuse (teadlase, inseneri, arhitekti) ja pedagoogi rolli mõistmisel ning mõtestamisel ülikooli tegevuse keskse kujuna on veel palju ära teha;
- üliõpilaskonna aktiivsem osa on röömustavalt konstruktiivses vormis lülitunud ülikooli tegevuse otsustavate lõikude arengu suunamisse ning lähiajal tuleb astuda järgmised sammud, luues pidevalt toimiva tagasiside-mehhanismi õppejõudude hindamise süsteemi näol.

Ja ikkagi jääb piinama küsimus, mida teha, et meil oleks rohkem professorinõuetele vastavaid (noori) inimesi. Kas professorikandidaate on võimalik spetsiaalselt kasvatada mingis professorikoolis? Tundub, et siin on väga raske Ameerikat avastada. Kõige loomulikumaks professorikooliks on siiski ülikool kui spetsiifiline arengukeskkond eelkõige teadusliku loovuse edendamiseks. Ja mida aeg edasi, seda vähem on mul põhjust kaasa noogutada nendele kolleegidele, kes hädade ainsa põhjusena näevad raha vähesust.

Mõelgem nende küsimuste üle ka pika suvepuhkuse kestel. Selleks kõigile ilusaid päikesepaistelisi puhkusepäevi ja mõtteeaksust! Värskest valitud professoritele palju õnne ja jõudu järgmiseks viieks aastaks!

Vilistlased tulevad koju

Järgmise aasta jooksul juhib TTÜ Vilistlaskogu Toomas Sõmera - Eesti Telekom peadirektor. Sügisel tulevad tehnikaülikooli vilistlaste päevad.

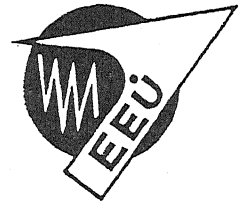
9. mail valis vilistlaskogu juhatus oma uueks esimeheks Toomas Sõmera. Vilistlaskogu tööaasta kestvus on ligikaudu sama, mis tehnikaülikooli õppeaastalgi - augustist juulini. Juhatusel on veel üks koosolek 10. juunil, kus on arutusel järgneva tööaasta tegevuskava, info eeltöödest Tartu ja Lõuna-Eestit hõlmava vilistlaskogu osakonna loomisel, arutatakse ka nn "vilistlaste kojutulekut", mis saab teoks sügisel, 19. ja 20. septembril. Esimese päeva kavas on rektor professor **Olav Aarna** loeng TTÜ arengukavast, mälumäng vilistlaste ja üliõpilaste võistkondade vahel, meeskoori kontsert aulas ja õhtu lõpetuseks kokteil. Teisel päeval on spordihoones korvpalliturniir vilistlaste ja üliõpilaste võistkondade vahel. Nii palju siis plaanidest. Nüüd ka veel mõni rida aasta jooksul toimunud huvitavamatest üritustest. Juhatus kohtus Riigikogu liikme **Kadri Ottisega**. Arutlusel olid mõlemat poolt huvitavad haridust, eriti kõrgharidust puudutavad probleemid. Toimus kohtumine Bentley College professor **Peter Manninguga**, kes tutvustas oma kooli kogemustele toetudes, millised on vilistlaskogud USA-s ja millega nad tegelevad. Oli ümarlaud tehnikaülikooli üliõpilaskonna esindusega. Meeldiv oli koostöö Energeetika Muuseumi juhtkonnaga Ilmarbiõhtute läbiviimisel. Nii akadeemik **Ilmar Öpiku** kui ka majandusminister **Jaak Leimanni** ettekanded tõid kokku hulganisti kuulajaid ja küsijaid.

9. mail oli Glehni lossis juba traditsiooniks saanud vilistlaste pidu. Nauditava kontserdi andis ja mängis ka tantsuks TTÜ Puhkpilliorkester.

Mare Aru

Vilistlaskogu tegevdirktor

Raske tee euroinseneride hulka

ELEKTROONIKASEKTSIOON kujunes rahvusvahelise telekommunikatsioonipäeva rahvuslikul konverentsil Raadiotehnika'97 rahvusvaheliseks WORKSHOP'iks

Jaa, sektsiooni tööst 16.mail k.a võttis osa IEE 12-liikmeline delegatsioon. IEE on *Institution of Electrical Engineers*, tuntud traditsioonilise nimetusega elektri- ja elektroonikainseneride ühing Suurbritannias (rahvakeeli Inglismaal). IEE keskus on tõesti Inglismaal, kuid oma olemuselt on see ühing avatud rahvusvaheline institutsioon umbes 140000 liikmega ligi 130-lt maalt, sh Eestist. IEE delegatsiooni juhtis hr **Roger Huxstep**, mäenedzhmendi osakonna esimees.

16.mail algas elektroonikasektsiooni töö sulaselges riigikeeles, sest briti delegatsioon ei jõudnud küllalt kiiresti rahuldada oma huvi meie elektrotehnikaettevõtete vastu ning sektsiooni töö alguses viibis veel Keilas Harju Elektri ettevõttes. Riigikeeles jõuti ära kuulata ettekanded TTÜ ja Eesti Valvekoondise koostöös välja arendatud uuest kaitsesignaalsatsioonisüsteemist (dotsent **Uljas Tamm**) ning TTÜ Elektroonikainstituudis loodavast uudsest sagedusdemodulaatorist (üliõpilane **Margus Tammoja**).

Brittide saabumise eel lülitus sektsioon sujuvalt üle rahvusvahelise suhtlemise ehk inglise keelele. Brittidega koos kuulati ära 5 ettekannet. TTÜ poolt kolm: hägusloogika protsessorist südamestimulaatorile (üliõpilane **Aivo Kuhlberg**), elektroonikast Eestis (professor **Toomas Rang**) ja Elektroonika Kompetentsuskeskusest (keskuse juhataja **Aivar Usk**). IEE delegatsiooni poolt oli kaks ettekannet: IEE kui inseneride organisatsioon (hr **Roger Huxstep**) ja ülikooli ning tööstuse sidemetest Ühendatud Kuningriigis (hr **Brian Firth**).

Sektsiooni töö 16.mail lõppes enam kui tunniajalise aktiivse diskussiooniga teemal "Kuidas saada ja jääda inseneriks". Töö jätkus laupäeval 17.mail mitmetunnilise ümarlauaaruteluga Eesti elektroonikatööstuse arenguprobleeme puudutavatel teemadel nagu ettevõtete juhtimine, koostöövõimalused, tehnoloogiaarendused, inseneride roll ja IEE roll. Ümarlauaarutelust võtsid osa peale TTÜ elektroonikute ja dekaan prof **Leo Mõtuse** ning IEE delegatsiooni ka Eesti ettevõtete esindajad: AS Terg A&K-st, AS Fabec Plussist, varem AS Elcoteqis töötanud insener. Esindatud olid seega Eesti väike-, keskmine ja suurettevõtlus oma probleemidega. Arutelu oli sisukas ja ettevõtete esindajatele väga huvitav ning kasulik, nii nad ütlesid. Kahjuks ei mallanud arutelule jääda Kirde-Eesti ettevõtluse esindaja, AS RET Jõhvi direktor, kes sel päeval viibis Tallinnas ja käis ka TTÜ-s. Seetõttu ei olnud ka juttu Kirde-Eesti spetsiifilistest probleemidest.

Mida öelda kokkuvõtteks ?

Esiteks, mõjukatel isikutel IEEst on nüüd ettekujutus TTÜ elektroonikute poolt tehtavatest tööd, õpetamise probleemidest, meie seisukohtadest inseneride atesteerimise küsimustes jmt. Kahtlemata aitab see meid sealtpoolt paremini mõista meie raskel teel euroinseneride hulka.

Teiseks, me teame nüüd paremini, mis on IEE, millega see tegeleb, millist toetust see osutab oma liikmetele, kuidas atesteeritakse inseneri jne.

Kolmandaks, andsime IEE esindajatele ülevaate meie elektroonikatööstuse ees seisvatest probleemidest. Ja vast veelgi tähtsam, näitasime neile, et meil on soovi ning tahet ja spetsialiste töstmaks meie tööstust Euroopa tasemele. IEE esindajad võtsid endale kohustuse uurida ja informeerida meid võimalustest anda selles meile abi kasvõi meile kasuliku informatsiooni saatmisega siia.

Neljandaks, kuulsime mitmeidki kasulikke nõuandeid, mis polegi võib-olla teab mis eriti uudsed, aga mida reformimiste ja ümberkujundamiste tuhinas ikka ja jälle kiputakse unustama.

Näiteks:

- Kui Eesti väikesed ja nõrgad elektroonikaettevõtted tahavad tõesti midagi saavutada, siis tuleb tegutseda ühisrindena, kollektiivselt, omavahelise nägemise asemele peab tulema koostöö ja ühisprojektid.

- Hinnatud on insener, kes

- * oskab töötada meeskonnas (*teamworking skills*),

- * oskab suhelda, kaitsta oma projekte (*sound communicator*),

- * on juba õppimise ajal kursis tootmisega (*sandwich experience*),

- * taipab äri ja rahanduse asju (*understanding of business and finance*).

See tõeline *sandwich experience* tuleb ikkagi nii, et pool aastat töötatakse tootvas ettevõttes ja siis pool aastat õpitakse (kulutades sel ajal ettevõttes teenitud raha ülejääki), siis jälle töö ja jälle õppimine jne kuni kooli lõpetamiseni.

Selles, et Eestisse murravad sisse arenenud riikide firmad, pole mitte midagi uut. See on vaid üks *commercial fact of life*. Lõppude lõpuks on ka Briti saared hädas sellega, et Jaapani firmad murravad sisse. Riiklikul tasemel tuleb hea seista selle eest, et koos välisfirmadega tuleks riiki ka midagi vahetult edasiviivat nagu tehnoloogiasirded, kohalike firmade kaasamine jmt.

Ilm oli neil kahel päeval ilus, mis tegi südame soojaks nii eestlastel kui ka brittidel, kes kumbki pole hea ilmaga ära helligatad.

Kõigil, kes on huvitatud täiendavast informatsioonist, soovime pöörduda TTÜ Elektroonika kompetentsuskeskuse (hr Aivar Usk, tel 6202 157, fax 6202 151, e-mail Aivar@va.ttu.ee) või heita pilk TTÜ Elektroonika Kompetentsuskeskuse ning IEE Interneti lehekülgedele (vastavalt <http://www.ttu.ee/elektron/ecchome.htm> ja <http://www.iee.org.uk>). Tõsisema huvi korral soovime aga võtta ühendust IEE Eesti Keskusega (prof Leo Mõtus, tel 6202 108).

Uljas Tamm

TTÜ Elektroonikainstituut

Kes on Tehnikaülikooli emeriitprofessor?

6. mail kinnitas ülikooli nõukogu TTÜ emeriitprofessori statuudi. Selle kohaselt on emeriitprofessor pensionile siirdunud õppejõud, kellele on välja paistvate teenete eest teadus- ja õpetegevuses antud vastav nimetus. Emeriitprofessori nimetusele on õigus TTÜs korralise professori ametikohal vähemalt 5 aastat töötanud ja pensionile siirduval õppejõul.

Emeriitprofessorile makstakse emeriitprofessori tasu vabariigi valitsuse kehtestatud ulatuses ja korras ülikoolile

selleks sihtotstarbeliselt eraldatud vahenditest. TTÜ valitsus kehtestab igaks eelarveaastaks emeriitprofessori tasu suuruse. Õigus emeriitprofessori tasu saamiseks tekib õppejõuga töölepingu lõpetamisele järgnevat päevast.

Emeriitprofessor kuulub ülikooli liikmeskonda. Emeriitprofessoril on õigus osaleda ülikooli õppe-, teadus-, arendus- ja organisatoorses tegevuses, kusjuures ta ei täida koosseisulist ametikohta. Erakorraliste ülesannete

täitmise eest võib emeriitprofessorit tasustada täiendavalt.

Emeriitprofessorite registrit peab personaliosakond.

Emeriitprofessorite nimed avaldatakse ülikooli liikmeskonda kajastavates väljaannetes, sh teatmikus "TTÜ isikkoosseis ja struktuur", vastava struktuuriüksuse nimekirjas.

TTÜ valitsus otsustas 13. mail kehtestada alates 1. aprillist 1997. emeriitprofessori tasumääraks 3530 krooni kuus.

Konstantin Tippo 80

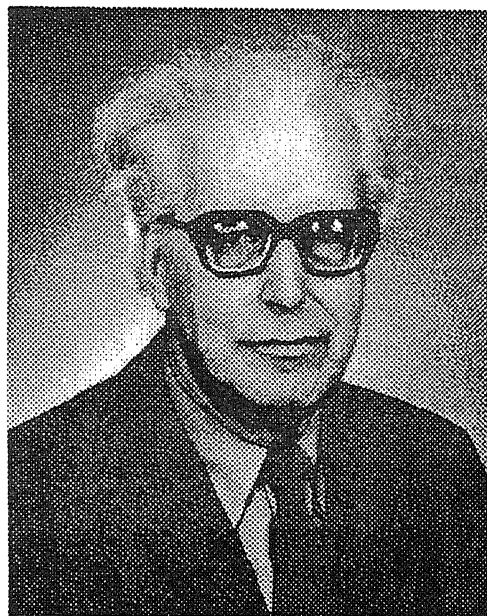
Konstantin Tippo sündis 9. juunil 1917. a Tallinnas. Ta õppis Tallinna Poeglaste Reaalgümnaasiumis ning selle lõpetamise järel (1936) astus Tallinna Tehnika Instituuti Ehitus- ja mehaanikateaduskonda, kus õppis kuni pöördeni meie isamaa ajaloos.

1941. aasta juulis mobiliseeriti K. Tippo Punaarmeele ja ta teenis ehituspataljonis Sverdlovski oblastis. Õpiahimulise noormehena õnnestus tal 1943. aasta sügisel astuda Baumaninim Moskva Kõrgemasse Tehnikakooli, õppida seal üks aasta auru- ja hüdromasinade eriala neljandal kursusel ning see edukalt lõpetada. Eestisse saabus K. Tippo ENSV Hariduse rahvakomissari korraldusel 1. sept. 1944 ning asus tööle ja õpinguid jätkama nüüd juba Tallinna Polütehnilisse Instituuti. Diplomitöö "Projekteerida ENSV-sse ehitatava freesturba briketivabrikule aurumasinaga töötav briketipress" kaitses ta 1947. a. novembris ning talle omistati insener-mehaaniku kvalifikatsioon.

Edasine teenistuskäik on juubilaril seotud vahetult TPI-ga. Alates 1944. a. oktoobrist töötas ta metallide tehnoloogia kateedris, algul assistendi kohusetäitjana (samaaegselt ka üliõpilane), seejärel assistendina ning vanemõpetajana. Õppe- ja uurimistöo huvides viiakse K. Tippo 1952. a. septembrist üle masinaehituse tehnoloogia kateedrisse. 1967. a. septembrist loodi mehaanikateaduskonnas mitme kateedri baasil uus, masinaehitustööstuse automatiseerimise (hilisem peenmehaanika) kateeder. Juubilaril asutatud ja sisustatud tehnilise mõõtmise laboratoorium saab seal auväärse koha. Peenmehaanika kateedris töötas dotsent K. Tippo kuni pensionile minekuni 1979. a.

Loenguid on K. Tippo pidanud metallide tehnoloogia ja metalliõikepinkide kursustes, kuid tema nimega seostuvad kõikidel mehaanikateaduskonna vilistlastel mõisted: tolerantsid, istud, mõõtehälve, mõõteviga. Esimese õppejõuna TPI-s alustas ta tehnilise mõõtmise kursuse lugemist juba 1948. Hiljem lisanud veel metroloogia ja täpsusteooria kursused ning oli nendel aladel vaieldamatu autoriteet. Kõik laboratoorsete tööde juhendid, kursusetööde lahendamise meetodilised materjalid

Õnnitleme!

ja eriti mõõtahelate lahendamise juhendmaterjalid on K. Tippo töö.

K. Tippo on olnud mehaanikateaduskonna paljude õppelaboratooriumide sünni juures. Nimetagem siin vaid tehnilise joonestamise saale ja omaaegseid õppetöökodasid. Suur osa juubilaril elutööst on tehnilise mõõtmise laboratoorium, mis alustas tööd 1948. aastal. Tema poolt pidevalt täiendatud labor ja meetodiliselt hästi korraldatud masinaehituslike mõõtmiste praktikumid ning mõõtetehnika õpetamise põhimõtted on jäänud suureks eeskujuks ka tänastele tema töö jätkajatele. Tema koostatud ja toimetatud on ka 1976. aastal ilmunud esimene eestikeelne mahukas mõõtmisalanane raamat "Tolerantsid, istud ja tehniline mõõtmine".

Kogu tema töö meie ülikoolis 35 aasta kestel on olnud põhjanev ja austust vääriv nagu ta isegi.

Head tervist ja palju õnne!

Aparaadiehituse instituudi kollektiiv

Ilmar Öpik 80

17. juunil 1997. a tähistab Eesti teadlas- ja insenerkond meile hästituntud energeetikateadlase tehnikadoktor, professor, akadeemik Ilmar Öpiku auväärset juubelit.

Juubilar sündis Tallinnas Eesti tuntud rahandus- ja pangandustegelase perekonnas. Tema mõlemad isapoolsed onud on rahvusvaheliselt tuntud teadlased Ernst Öpik ja Armin Öpik geoloogina.

Ilmar Öpik on omandanud üldharidust Tallinna Realkoolis ja Gustav-Adolfi gümnaasiumis. Inseneri kutse omandas Tallinna Tehnikaülikooli lõpetamisel cum laude diplomiga. Peale TTÜ lõpetamist astus aspirantuuri, mille aga katkestas sõda.

Nii sõja-aastad kui ka sellele järgnenud ajajärk olid Ilmar Öpiku tegemistes ja ettevõtmistes seotud peasjalikult inseneritegevusega.

Inseneride koolitamisele ja teadustööle pühendab ta ennast täielikult 1946. a-st, millal asub dotsendina tööle TTÜ-sse. 1957. a-st kuni tööle siirdumiseni Eesti Teaduste Akadeemiasse 1968. a, on Ilmar Öpik soojusenergeetika kateedri juhatajaks. Teaduste Akadeemias töötab ta osakonna akadeemik-sekretärina ning hiljem asepresidendina.

Tehnikakandidaadi väitekirja kaitseb Ilmar Öpik 1953. a TTÜ-s, tehnikadoktori väitekirja 1963. a Moskva Energeetika Instituudis, akadeemikuks valiti 1967. a.

Ilmar Öpik on rahvusvaheliselt tunnustatud teadlane kütuse mineraalosa protsesside valdkonnas. Sellesuunaliste uurimistööde edukusele on paljuski kaasa aidanud 1960. a tema poolt asutatud uurimislabor.

Õnnitleme!

Juubilari teeneks tuleb samuti lugeda ajakirja "Oil Shale" asutamist, mille peatoimetajaks ta oli hulk aastaid.

Ilmar Öpik on elektri- ja põlevkivihinna komisjoni esimees ja kuulub Energeetikanõukogusse.

Ilmar Öpiku teaduslikku ja ühiskondlikku tegevust on hinnatud mitmete riiklike au- tasude ja preemiatega.

Ilmar Öpik on spordilembeline, olles tegelenud purjetamise, tennise ja suusatamisega.

Soovime juubilarile jätkuvat energiat ja tugevat tervist ning aktiivset osalemist Eesti energeetika ees seisvate tõsiste ja kaugele mõjuvate probleemide lahendamisel.

Prof Arvo Ots

Kollegide nimel

soojustehnika instituudist

Teadaanne!

Kõik õppejõud ja üliõpilased, kes alustavad õppe- või teadustööd **Ameerika Ühendriikides** 1997-98. õppeaastal, on oodatud nn *pre-departure orientation*

programmile USA Saatkonda **18. juunil** sel aastal.

Päevakorras: ülevaade ameerika kultuurist, väärtushinnanguttest; elu- ja töökorraldus ülikoolides, viisa jm seadusandlus ja palju muud. Esinevad asjatundjad ja oma kogemusi jagavad varem USA-s õppinud.

Eelregistreerimine väga vajalik! Kaasa võtta isikuttõendav dokument.

Info ja registreerimine osavõtuks Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuses, Ehitajate tee 5, tuba IV-101, tel ja faks 620 35 43, e-mail educentr@edu.ttu.ee

Eha Teder

Tõnu Lehtla 50

Õnnitleme!

Juunikuu 14. kuupäeval tähistab oma esimest juubelit Tallinna Tehnikaülikooli elektriaramite ja jõuelektroonika instituudi robotitehnika õppetooli juhataja professor Tõnu Lehtla. See on tähtis ja tõsine vaheetapp iga inimese elus, mil heidetakse pilk möödunudle ning tehakse vahekokkuvõtteid senitehtust.

Tõnu Lehtla asus õppima Tallinna Polütehnilisse Instituudi elektrotehnikateaduskonna elektriaramite ja tööstusseadmete automatiseerimise erialale 1965. aastal. Tundub, et tema aktiivsus ja ettevõtlikkus paistsid rühmakaaslastele kohe silma, sest ta valiti meie rühmavanemaks. See oli kindlasti õige valik, arvastades tema eelmainitud omadusi. Lisaks sellele osutus valik sümboolseks, sest rühma täheleline lühend tol ajal oli LT. Siduda seda Lehtla Tõnuga oli igati meeldiv. Rühmakaaslased mäletavad Tõnu kooliajast kui tõsist, väga põhjalike teadmistega ning tohutu töövõimega tudengit. Tema põhjalikkus ja võime ennast täielikult õppimisele pühenduda nakatasid ka teisi ühiselamus toas nr. 534 olijaid. Vaatamata ühiselamuelu rasketele katsumustele lõpetas Tõnu Lehtla TPI 1970. aasta juunis kiitusega. Järgnes pooleaastane kõrvalpeõige suunamise näol Tallinna Masinatehasesse. Hing ja kutsumus tõmbasid teda aga tagasi ülikooli.

Alates 1970. aasta detsembrist töötab Tõnu Lehtla Tallinna Tehnikaülikoolis. Seega juba üle 25 aasta, olles ära teeninud TTÜ kuld-märgi. Aeg möödub kiiresti. Kunagisest vaneminsenerist on tänaseks saanud professor ja õppetooli juhataja. Tõnu Lehtla ettevõtmisi on alati iseloomustanud tagasihoidlikkus ja sihikindlus. Kõike uut haarab ta lennult ning kohandab õppe- ja teadustöö huvidele. Omal ajal, kui muutusid aktuaalseks robotid, innustus ta nendest nii tõsiselt, et avaldas nende kohta 3 õpperaamatut ja oli robotitehnika õppetooli loomise initsiaatoreid. Kiirelt võttis ta omaks arvutustehnika ja sellega seonduvad võimalused elektriaramite juhtimisel. Hämmastab juubilarite tegevuse lai haare: see ulatub tugevoolutehnikast keerulisse mikroprotsessoritehnikasse! Tõnu Lehtla on üks nendest, tänu kellele elektriaramite ja jõuelektroonika instituut võib uhke olla viimase kolme aasta jooksul avaldatud õppe- ja teabematerjalide üle. 14st avaldatud tööst on tervelt 9 autor või kaasautor Tõnu Lehtla! Laiemale üldsusele on tuntud *Elektriku kalender* ja äsja ilmuma hakanud Eesti esimene elektriala infoleht *Pingering*. Tõnu Lehtla kirjutatud õpperaamatuid kasutavad peale TTÜ energeetikateaduskonna üliõpilaste ka teiste teaduskondade, ülikoolide ja tehnikumide õppurid.

Tõnu Lehtla oli omal ajal üks nendest õppejõududest, kes tollaegsele kateedril raskel ajal ei jätanud ülikooli maha parema teenistuse nimel, vaid jätkas talle omase trotsi ja järjekindlusega oma tööd ning tehnilise kõrghariduse edendamist. Aitäh talle selle eest! Tema teadmiste ja töökuse juures oleks talle firmades mitmekordset tasu pakutud. Vaid tema ise teab, millist hinda see talle maksma on läinud.

Vaatamata kõigele on ta suutnud koos abikaasaga kaks poega ja tütre täiskasvanuks kasvatada. Ka see on tõsine tulemus!

Tõnu Lehtla on olnud ühtviisi edukas nii õppe- kui ka teadustöös. Tema sulest on ilmunud üle 80 teadusliku ja õppealase töö elektriaramite, tööstusautomaatika ja robotitehnika kohta. Pole valdkonda instituudis, milles ta poleks kaasa lõõnud: alustades omal ajal kateedri põhiuurimissuunaks olnud magnethüdrodünaamilistest ajamitest ja lõpetades kaasaegsete programmitavate kontroleritega. Suur on olnud tema panus ka õppetöö kaasajastamisel instituudis ja tehnikaülikoolis. Aktiivselt on ta osalenud kontaktide loomisel väliskõrgkoolidega ning esinenud mitmetel rahvusvahelistel teaduslikel foorumitel.

Soovime austatud ja lugupeetavale juubilarile Tõnu Lehtlale tugevat tervist, jätkuvat raudset energiat ja töövõimet ning nooruslikku trotsi Eesti elektriala kõrghariduse edendamisel!

Veel kord palju õnne!

Endised rühmakaaslased TPI päevilt ning praegused töökaaslased TTÜ elektriaramite ja jõuelektroonika instituudist

Noorteadlaste sümposion

Elektriaramite ja jõuelektroonika instituudi korraldusel peeti 1.-8. juunini Lohusalus rahvusvahelist noorteadlaste sümposiooni. Külaliste korralduspoolt esindas nimetatud instituudi pikaajaline koostööpartner prof Johannes Steinbrunn Kempteni Erialakõrgkoolist (Saksamaa). Eesti poolelt oli põhikorraldaja instituudi direktor prof Juhan Laugis.

Lohusalu pansionaadist ulatusid 40 noormehe ja ühe neiu retked pealinna ja mujale Eestissegi. Osalejaid oli Lätist, Leedust, Venemaalt, Soomest, Saksamaalt, Rumeeniast, Marokost ja Eestist. Tulevased ener-

geetikateadlased veetsid päeva loenguid ja ettekandeid kuulates ja praktilistel tutvumisreisidel Eesti ettevõtetes, elektriaramite ja jõuelektroonika instituudi partnerfirmades. Käidi ekskursioonil Lahemaal, külastati õhtuti Tallinna ajaveetmiskohti, muuhulgas ka klubi Dekolteed, mida peeti näiteks liiga kalliks paigaks. Ettevõttikumad laenutasid Lohusalu rannalt paadi ning aerutasid rannajoonele lähedal uppunud laeva vaatama. Loomulikult ei jäetud külastamata vanalinna. Nii mõnigi kord ja nii mõnelegi osavõtjale lõppesid õhtul alanud üritused vastu hommikut. Õnneks vedas rahvusvahelisel seltskonnal ka ilmaga, mistõttu jäi

neile, enamasti Eestit esimest korda külastanule meie maast ja rahvast eriti soodne mulje. See õeldi välja reede, 6. juuni õhtul lõpubanketil, kus tänati vastastikku nii korraldajaid kui osavõtjaid ning avaldati soovi järgmisel aastal taas midagi samalaadset korraldada.

Jääb veel lisada, et silmatorkavalt maskuliinne osavõtjaskond oli üksmeelselt võlutud kolme Eesti Muusikaakadeemia laulueriala üliõpilase, endiste ellerheinlaste esinemisest banketil. Neidiste mitmes keeles ja mitmes zhanris lauldud palad tekitasid noortes energeetikes külluslikke ovatsioone, mis kõnelesid veel kord erinevat erialade - nt jõuelektroonika ja muusika - interdistsiplinaarsuse võidukäigust.

Urmi Reinde

Lühiteated

8. mail

sai Tehnikaülikool teate Tallinna Pedagoogikaülikoolilt. TPÜ akadeemiline prorektor **Aleksander Monakov** informeerib, et nende ülikooli filosoofia osakond pakub 1997/98. õppeaastaks välja filosoofia kursused, mida võivad kuulata ka TTÜ üliõpilased. Filosoofiaalaseid õppeaineid saavad avalik-õiguslike ülikoolide üliõpilased ja magistrandid kuulata külalisüliõpilastena ülikoolidevahelise nn mobiilsuse lepingu raames. Teiste kõrgkoolide üliõpilased saavad registreeruda kuulajateks Avatud Ülikoolis tasulises vormis (ühe õppeaine maksumus on 400 krooni).

Info ainete ja õppejõudude kohta koos ainepunktide loeteluga on üleval ka Tehnikaülikooli õpikondade teadetahtvliitel. Registreeruda ja lisainformatsiooni saab TPÜ filosoofia osakonnas Narva mnt 27, IV korrus, tel 640 94 60.

3. juunil

korraldas Eesti Teadlaste Liit TA saalis kohtumise majandusteadlase ja valitsusõuniku **Ardo Hanssoniga**. Jutuaineks oli Eesti majandusareng. TTÜ-s osales nii mõnigi asjahuviline.

4. juunil

valis Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor (TAM) 15liikmelise juhatuse järgmiseks tegevushooajaks. TAMi presidendina jätkab **Enn Vilgo** (34, lõpetanud raadiotehnika eriala 1985), koorivanem on **Viljar Nurme** (30, autod ja autondus 1991). TAMi nimikirjas on praegu 96 laulumeest.

6. juunil

pidas ülikoolis loengu Belgia professor, Rahvusvahelise Pinnasemehaanika ja Vundamendiehituse Ühingu Euroopa asepresident **W. F. Van Wupe**. Esinemise korraldasid TTÜ geotehnika õppetool ja Eesti Geotehnika ühing.

ROTALIA FONDI STIPENDIUMID

USAs Seattle'is asuv Rotalia Fond annab 1997/98. õppeaastaks EV kõrgkoolides (TÜ, TTÜ, TPÜ, EKA, EMA, EPMÜ) õppivatele väljapaistvatele üliõpilastele ja magistrantidele 30 tuhandedollarilist stipendiumi. Rotalia fond ei kasuta formularega kutsu stipendiumide taotlejaid isiklikeks usutlusteks, seepärast peaksid kirjalikud taotlused sisaldama järgmist informatsiooni:

1. Isiklikud andmed ja foto.
2. Elulugu.
3. Hariduskäik.
4. Dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust või hinnete kaardist, väljavõte magistriõppesse vastuvõtu kohta.
5. Vähemalt ühe korralise õppejõu argumenteeritud soovitus.
6. Töökogemused.
7. Vabatahtlik tegevus rahvuslikes, noorte- ja kultuuri-, heategevuslikes ja kristlikes organisatsioonides (kaitseliit, naiskodukaitse, noorkotkad, kodutütred, skautlus, üliõpilaskond, korporatsioonid, seltsid, punane rist, laulukoor, orkester, näitering, pühapäevakooli õpetaja, organist).
8. Teenistus EV kaitsejõududes.
9. Perspektiiv, kuidas taotleja kavatseb oma õpinguid kasutada ka Eesti rahva ja riigi hüvanguks.
10. Milliseid stipendiume ja toetusi on taotleja varem saanud või kuidas ta on seni oma õpinguid finantseerinud.

Valiku tegemisel arvestatakse ka taotluse esitamise korrektsust. Stipendiumi antakse üks kord õpingute vältel Eestis õppimiseks. Õppeaasta lõpul oleksime tänulikud teabe eest Teie edusammudest.

Stipendiumitaotlused saata hiljemalt 30. juuniks aadressil:

Rotalia Fondi Stipendiumide Komitee

c/o Karl Laantee

EE2400 Tartu

Rotalia Fondi Stipendiumide Komiteesse kuuluvad Eestis vii! mag **Karl Laantee**, esimees; TÜ õigusajaloo õppejõud vii! **Peeter Järvelaid**; TTÜ mehaanikateaduskonna prodekaan prof dr **Rein Laaneots**; TÜ rektor prof **Peeter Tulviste** esindajana kantselei juhataja **Sirje Mark**; vii! **Indrek Pajumaa** ja EV haridusministri nõunik **Tiia Raudma**. Informatsioon tel 486 637.

Stipendiumitaotlustele vastatakse 1. septembriks ning stipendiaatidele saabub stipendiumitshekk septembri alguses Rotalia Fondi juhatusest. Viimasel kahel aastal on Tartu Ülikoolist Rotalia Fondi stipendiumi saanud 43 üliõpilast.

Rotalia Fondi põhikapitaliks on viistlase **Gerhard Treubergi** pärandus, mille investeerimisest laekunud summadest on antud toetusi eesti akadeemilisele noorusele kümme aastat.

Rotalia Fondi Stipendiumide Komitee

Diplomandidele head kaitsmist,

tudengitele head vaheaega,

Kulla Võrnole head lõikust,

kõigile head puhkust!

